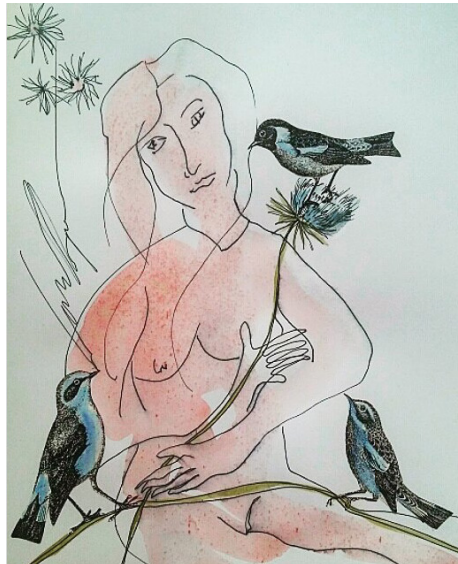


# Scripta

Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna  
*International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture*



## SCRIPTA

*Revista Internacional de Literatura i Cultura  
Medieval i Moderna*

**núm. 8 (desembre 2016)**

**Universitat de València**

**Direcció:** Vicent Josep Escartí (Universitat de València)

**Secretari:** Rafael Roca Ricart (Universitat de València)

**Editors:** Maite Simon Méndez (Publicacions de la Universitat de València)

J. Enric Estrela García (Universitat de València)

### CONSELL DE REDACCIÓ

Anna Maria Babbi, (Università degli Studi di Verona), Josepa Cortés Escrivà (Universitat de València), Eulàlia Duran Grau (Institut d'Estudis Catalans), Antoni Ferrando Francés (Universitat de València), Eulàlia Miralles Jori (Universitat de València), Joan Peytaví Deixona, (Universitat de Perpinyà), Pep Valsalobre Palàcios, (Universitat de Girona)

### CONSELL CIENTÍFIC ASSESSOR

Gemma Avenoza Vera (Universitat de Barcelona), Helena Buffery (University College Cork), Júlia Butinyà Jiménez (UNED - Madrid), Antonio Castillo Gómez (Universidad de Alcalá de Henares), Germà Colón Domènech (Institut d'Estudis Catalans), Anna Maria Compagna (Università degli Studi Federico II - Napoli), Antonio Cortijo Ocaña (University of California - Santa Bárbara), Ricardo L. Silveira da Costa (Universidade Federal do Espírito Santo), Dominique de Courcelles (Centre National de la Recherche Scientifique - Paris), Josep Maria Domingo Clua (Universitat de Lleida), Gabriel Ensenyat Pujol (Universitat de les Illes Balears), Immaculada Fàbregas Alegret (Université de Bretagne -Sud), Antoni Furió Diego (Universitat de València), Montserrat Galí Boadella (Benemérita Universidad Autónoma de Puebla), Lluís Gimeno Betí (Universitat Jaume I - Castelló), Albert G. Hauf Valls (Universitat de València), Enric Mallorquí-Ruscalleda (California State University at Fullerton), Elisa Martí López (Northwestern University), Joaquim Martí Mestre (Universitat de València), Josep Martines Peres, (Universitat d'Alacant), Josep Lluís Martos Sánchez (Universitat d'Alacant), Montserrat Piera (Temple University), Mercè Pujol Berché (Université Paris Ouest - Nanterre - La Défense), Patrizio Rigobon (Università degli Studi di Venezia- Ca'Foscari), Valentina Ripa (Università degli Studi di Bari - Aldo Moro), Albert Rossich Estragó (Universitat de Girona), J. Enric Rubio Albarracín (Universitat de València), Flocel Sabaté Curull (Universitat de Lleida), Antoni Simon Tarrés (Universitat Autònoma de Barcelona), Carsten Sinner (Universität Leipzig), Ildikó Szijj (Universitat Eötvös Loránd de Budapest)

**Tècnic informàtic:** Pedro Castilla Fernández

**Auxiliars tècnics:** Jose Manuel Carrillo Montero, Joaquín García Lombard

**Imatge de la portada:** Sílvia Llop Calpe

**ISSN:** 2340-4841



Els textos publicats en aquesta revista estan, si no s'indica el contrari, sota una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Pot copiar-los, distribuir-los i comunicar-los públicament sempre que cite el seu autor i el nom d'aquesta publicació, *SCRIPTA. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna / International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture*, no els utilitze per a fins comercials i no faça amb ells obra derivada. La llicència completa es pot consultar en [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

*SCRIPTA*, *Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 8 / desembre 2016 / sumari  
ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.8.9402

## Sumari

### MISCEL·LÀNIA

Diego Pintado: «El reinado del Cornificio y el exilio de las Musas. El filósofo educado en las Artes en la Antigüedad arcaica y en la Europa medieval hasta el siglo XII».....	1-24
David Guixeras & Agustín Rubio Vela: «El parlamento de Juan II ante las cortes generales de Monzón (1469). Una pequeña crónica autobiográfica en lengua castellanoaragonesa» .....	25-77
Jaume Pons Roca: «L'Espill de Jaume Roig: una lectura mèdica» .....	78-89
Abel Soler: «Perpètua de Cartago i Camar de Tunis. Sobre algunes fonts del <i>Curial</i> accessibles a Itàlia».....	90-104
Arantxa Llàcer Martorell: «El <i>Dietari</i> de Jaume Ramon Vila, una obra fragmentada».....	105-115
Ramón Doménech Villa: « <i>El mejor pastor descalzo, san Pascual Baylón</i> o la incursión teatral de Ginés Campillo de Bayle».....	116-141

### MONOGRÀFIC

Rosa Maria Alabrús Iglesias: «La religiositat femenina en època moderna». Presentació .....	142-147
M <sup>a</sup> Mar Cortés. « <i>Fue levado mi entendimiento</i> : Teresa de Cartagena y la escritura mística en femenino» .....	148-163
Michel Boeglin: «Religiosidad femenina y herejía: monjas y beatas «luteranas» ante la Inquisición de Sevilla en tiempos del Emperador».....	164-178
Ana Morte: «Josefa Verride y Martina de los Ángeles. El difícil camino hacia la santidad».....	179-193
Verònica Zaragoza Gómez: «Censura y edición póstuma de la obra de Hipólita de Rocabertí: a propósito de unos poemas manipulados» .....	194-223
Emilio Callado Estela: « <i>Vergel de perfectísimas flores</i> . Las dominicas valencianas de Carcaixent según fray José Agramunt».....	224-240
Cristina Gimeno-Maldonado: «Vides exemplars. Terciàries carmelitanes a <i>El Carmelo Esmaltado</i> de Roque Alberto Faci (1743)».....	241-256
Inmaculada Fernández Arrillaga: «Mamá Antula: la beata de los ejercicios espirituales desde la mirada de los jesuitas desterrados».....	257-267
Francisco Pons: «Aproximación al estudio sobre el modelo de mujer espiritual de los eclesiásticos en la Edad Moderna».....	268-286
Rosa M <sup>a</sup> Alabrús: «El discurs eclesiàstic davant el món visionari femení en els segles XVI i XVII».....	287-300
Alfonso Esponera Cerdán & Maria-Pilar Sastre Alzamora: «Controvèrsia inquisitorial al segle XVIII entorn de la pintura d'una beata estigmatitzada».....	301-313
Alejandro J. López Ribao. « <i>Dominus qui incepit ipse perficiat</i> : exhortaciones de fray Josep Mercader a las monjas dominicas del monasterio de Montesión en Barcelona (1740-1745)».....	314-337

### RECENSIONS

Agustín Rubio Vela, <i>Valencia, el príncipe de Viana y Juan II. Un patriciado ante la crisis política de la monarquía (1460-1461)</i> (Juan Martínez Vinat) .....	238-341
Lluís Gimeno Betí, <i>El Catecismo de mossèn Selma (1712). Edició i estudi lingüístic</i> (Joan V. Fuertes Zapata).....	342-344
Carles Gassulla d'Ursino, <i>Poesia festiva</i> (Adela Kotatkova).....	345-275
Crespí de Valldaura y Bosch Labrús, G. (ed.) <i>Diario del Señor D. Cristóval Crespí</i> (Ramon Mora).....	348-351
Josep Ribera Ribera, <i>El Diccionari inèdit de C. M. G.: Una aproximació al valencià del segle XIX</i> (Pau Martín Miñana).....	352-355
Fulvio Delle Donne & Jaume Torró (eds.) <i>L'immagine di Alfonso il Magnanimo tra letteratura e storia, tra Corona d'Aragona e Italia</i> (Marta Marfany).....	356-360
I. Grifoll, J. Acebrón & F. Sabaté (eds.), <i>Cartografies de l'ànima</i> , Lleida, 2014;	
i J. Acebrón, I. Grifoll & F. Sabaté (eds.), <i>La Construcció d'identitats imaginades</i> (Vicent Martines).....	362-370

## Presentació

1. El present número de *Scripta. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna* compta, com sempre, amb les dues seccions habituals –*Miscel·lània* i *Monogràfic*–, a més de la secció de les recensions. La primera, amb sis aportacions, es reparteix a parts iguals entre els articles dedicats al món medieval i els que s'ocupen del món de l'edat moderna. La segona part aplega més d'una desena de treballs dedicats a analitzar i aprofundir en l'àmbit certament privat de la religiositat de les dones dels segles XVI, XVII i XVIII, tal com veurem més avall. En tercer lloc, l'espai destinat a les ressenyes compta amb set treballs que s'ocupen d'un total de vuit llibres.

2. A la secció *miscel·lània*, en són sis, els articles que editem. El primer, de Diego Pintado, de la Universidad del Salvador, de Buenos Aires (Argentina), porta per títol «El reinado del Cornificio y el exilio de las Musas. El filósofo educado en las Artes en la Antigüedad arcaica y en la Europa medieval hasta el siglo XII» i s'acosta als orígens i el desenvolupament d'un paradigma educatiu i formatiu que es remunta a la Grècia antiga i que es va mantenir vigent a Europa fins al moment de la creació del sistema universitari. En segon lloc, dos reconeguts investigadors, David Guixeras i Agustín Rubio Vela, amb «El parlamento de Juan II ante las cortes generales de Monzón (1469). Una pequeña crónica autobiográfica en lengua castellanoaragonesa», ens presenten l'edició i l'estudi d'un text que podríem denominar de prosa administrativa però que conté, com els autors assenyalen, una petita crònica autobiogràfica de Joan II d'Aragó. Per la seua part, Jaume Pons Roca, de la Universitat d'Alacant, amb el seu treball «*L'Espill* de Jaume Roig: una lectura mèdica», fa un acostament a una de les obres clàssiques de la nostra literatura medieval, tot remarcant quins eren els coneixements mèdics del seu autor. Per una altra banda, Abel Soler, de la Universitat de València, amb «Perpètua de Cartago i Camar de Tunis. Sobre algunes fonts del *Curial* accessibles a Itàlia», s'endinsa en l'estudi d'algunes fonts de la novel·la medieval encara anònima, que ajuden novament a situar l'autor en terres italianes. A «El *Dietari* de Jaume Ramon Vila, una obra fragmentada», Arantxa Llàcer Martorell, de la Universitat de València, estudia l'obra de Vila i destaca el caràcter fragmentari d'aquest important dietari català del barroc que encara roman inèdit. Finalment, Ramón Doménech Villa, de la Universitat d'Alacant, amb «*El mejor pastor descalzo, san Pascual Baylón* o la incursión teatral de Ginés Campillo de Bayle», analitza l'única obra teatral coneguda de l'elxà Genís Campello de Batlle –que signava com Ginés Campillo de Bayle, tot seguint les modes castellanitzants del seu moment.

Pel que fa a l'apartat monogràfic, en aquest número, amb *La religiositat femenina en època moderna*, coordinat per Maria Rosa Alabrús Iglesias, de la Universitat Abat Oliba CEU, ens acostem al món íntim de les monges i les dones religioses de l'edat moderna, tot publicant onze treballs d'especialistes en el tema. L'esmentada Alabrús s'encarrega de glossar aquests articles, a la seua presentació, però, almenys, ens cal, ara, citar els autors i els títols de cada aportació. Així, M<sup>a</sup> del Mar Cortés, de la Universitat de Barcelona, amb «*Fue levado mi entendimiento: Teresa de Cartagena y la escritura mística en femenino*», s'endinsa en l'obra d'una dona que és considerada com una de les primeres escriptores místiques castellanenques. Per la seua banda, Michel Boeglin, de la Université de Montpellier 3 (IRIEC), amb «Religiosidad femenina y herejía: monjas y beatas «luteranas» ante la Inquisición de Sevilla en tiempos del Emperador», s'acosta al complex món de la Inquisició i la influència del luteranisme a Sevilla. Ana Morte, de la Universidad de Zaragoza, amb «Josefa Verride y Martina de los Ángeles. El difícil camino hacia la santidad», fa una ullada a la complicada trajectòria de dues dones d'aquells temps, immerses en el camí de la santedat.

Per la seua banda, Verònica Zaragoza Gómez (UOC), amb «Censura y edición póstuma de la obra de Hipólita de Rocabertí: a propósito de unos poemas manipulados», fa un exercici de col·lació de testimonis literaris i analitza les intervencions pòstumes en alguns versos d'Hipòlita de Rocabertí. El professor de la Universitat CEU Cardenal Herrera, Emilio Callado Estela, amb «*Vergel de perfectísimas flores. Las dominicas valencianas de Carcaixent según fray José Agramunt*», estudia una obra poc coneguda que mostra la consideració en què eren tingudes les dones religioses i, en concret, aquelles del convent valencià de Carcaixent. Pel seu costat, Cristina Gimeno-Maldonado, de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb «Vides exemplars. Terciàries carmelitanes a *El Carmelo Esmaltado* de Roque Alberto Faci (1743)», analitza un volum que conté biografies d'algunes dones de religió. Inmaculada Fernández Arrillaga, de la Universitat d'Alacant, amb «Mamá Antula: la beata de los ejercicios espirituales desde la mirada de los jesuitas desterrados», ens aproxima a la figura de la beata María Antonia de San José, del Paraguai, i com la valoraren els jesuïtes. Francisco Pons, de la Universitat de València, amb el seu treball intitulat «Aproximación al estudio sobre el modelo de mujer espiritual de los eclesiásticos en la Edad Moderna», fa un acostament al model de dona religiosa dutant el barroc, a través, sobretot, de l'obra del franciscà Antonio Panes, que conté les biografies espirituals d'un bon grapat de monges. Rosa M<sup>a</sup> Alabrús, de la Universitat Abat Oliba CEU -com ja hem dit- i coordinadora d'aquest monogràfic, participa amb «El discurs eclesiàstic davant el món visionari femení en els segles XVI i XVII», un treball on mostra com es veia l'univers de la mística femenina a través de les obres de Juan de Horozco, Gerónimo Planes i Antoni de Sant Maties Carbó. Fruit de la col·laboració entre Alfonso Esponera Cerdán, de la Facultat de Teologia Sant Vicent Ferrer de València, i Maria-Pilar Sastre Alzamora, de la Universitat de les Illes Balears, és el treball que porta per títol «Controvèrsia inquisitorial al segle XVIII entorn de la pintura d'una beata estigmatitzada» i que s'endinsa en l'anàlisi dels problemes que comportà la representació dels estigmes en una imatge de la beata Llúcia de Narni. Finalment, Alejandro J. López Ribao, de la Universitat Autònoma de Barcelona i el Instituto Histórico de la Provincia Dominicana de Aragón, amb «*Dominus qui incepit ipse perficiat: exhortaciones de fray Josep Mercader a las monjas dominicas del monasterio de Montesión en Barcelona (1740-1745)*», s'aproxima a l'obra que Mercader destinà a guiar espiritualment les religioses.

Per últim, ens cal indicar que oferim, a la darrera secció, les recensions signades per Juan Martínez Vinat, Joan V. Fuertes Zapata, Adela Kotatkova, Ramon Mora Galbis, Pau Martín Miñana, Marta Marfany i Vicent Martines, els quals ens ofereixen assenyades reflexions sobre alguns volums apareguts en els últims temps i que, des de la nostra publicació, hem considerat, igualment, d'interés per als lectors.

3. No volem tancar aquesta presentació del número 8 de *Scripta* sense agrair a Maria Rosa Alabrús Iglesias, la seua col·laboració en la gestió del present monogràfic. També, a Josep Enric Estrela, que, com és habitual, s'ha ocupat de qüestions referides a la maquetació del present número; i, encara, a l'artista plàstica Sílvia Llop Calpe, que ens ha autoritzat la reproducció d'una obra seua per tal d'il·lustrar la portada d'aquest número de la nostra publicació. També, com sempre, volem manifestar un agraïmet molt especial als avaluadors externs que fan una tasca impagable. Sense tots ells i sense l'esforç evident dels autors, el número de *Scripta* que ara veu la llum a través del món virtual, no hauria estat possible.

Vicent Josep Escartí  
Director de SCRIPTA